

Referat

Møde i Kontaktudvalget mellem Danske Advokater og Voldgiftsnævnet den 22. marts 2022

Mødet fandt sted i Voldgiftsnævnets lokaler kl. 15.30 – 17.00.

Deltagere:

Fra Danske Advokater: advokat Michael Melchior, advokat Klaus Kastrup Larsen, advokat Henning Moritzen og advokat Niels W. Kjærgaard.

Fra Voldgiftsnævnet: bestyrelsesformand Anette Gothard Mikkelsen, præsidentformand Michael Rekling og direktør Lene Ahlmann-Ohlsen.

Anette Gothard Mikkelsen bemærkede, at der ikke er afholdt møde i efteråret 2020 som forudsat, jf. referatet af møde den 6. januar 2020, og heller ikke i 2021 på grund af coronasituationen og kalenderudfordringer.

Den 5. januar 2021 var der dog en kort skriftlig statusorientering om håndtering af coronasituationen, ligesom der primo 2021 var en høring over nævnets prispolitik, der trådte i kraft i april 2021.

Omkring 30 voldgiftssager blev aflyst i perioden marts til maj 2020, men stort set alle blev genberammet senere i 2020, hvilket sagsbehandlingstiden for 2020 også afspejler, dvs. en længere sagsbehandlingstid end i tidligere år. I 2021 har der også været flere aflysninger pga. coronasmitte, der har medført en række udskydelser af hovedforhandlinger og skønsforretninger. Der er i perioden fundet mange gode løsninger, og der er udvist stor imødekommenhed for at få tingene til at fungere.

Dagsorden:

1. Vedr. opfølgning på mødet den 6. januar 2020

Referat af mødet var udsendt

Anette Gothard Mikkelsen oplyste, at referatet af mødet den 6. januar 2020 blev udsendt den 6. februar 2020. Der blev ikke modtaget bemærkninger, hvorfor det blev anset for godkendt. Referatet er at finde på nævnets hjemmeside, og der er orienteret herom via LinkedIn.

2. Siden sidst, herunder drøftelse af gode erfaringer og eventuelle udfordringer

Anette Gothard Mikkelsen oplyste, at der siden sidst er opnået enighed i bestyrelsen om en **ny statut 2020**, der tager højde for AB-18 og i højere grad afspejler sammensætningen af bestyrelsen i forhold til AB-18 udvalget. Trafik- Bygge- og Boligstyrelsen (nu Bolig- og Planstyrelsen under Indenrigs- og Boligministeriet) godkendte ændringer i statuten i juni 2020. Statuten trådte først i kraft den 1. februar 2021 på grund af behovet for yderligere drøftelser af enkelte forhold i bestyrelsen.

Der er nu 13 medlemmer af bestyrelsen, og der er udpeget følgende **nye bestyrelsesmedlemmer**; Jan Eske Schmidt fra TEKNIQ Arbejdsgiverne, og Torben Kyed Larsen fra Danske Regioner, der deler en plads med KL, og advokat Trine Overby Laursen, der er valgt af bestyrelsen som advokatrepræsentant. Henriette Mygind Krempel er nyt medlem fra BL i stedet for Birgitte Fæster. Louise Dahl Krath Jensen fra DI Byggeri er nyt medlem i stedet for Henrik Fausing. Peter Andersen fra SMVDanmark er udtrådt og erstattet af Jeppe Rosenmejer. Kim Christiansen fra Danske Ark blev valgt som næstformand i november 2021.

Michael Rekling oplyste, at der heller ikke blev afholdt dommermøde i 2020 pga. coronasituationen. Siden sidst er der fratrådt dommere i dommerkollegiet, og nye dommere er kommet til. Helt generelt er **dommerkollegiet** meget stabilt, og langt de fleste forbliver knyttet til Voldgiftsnævnet indtil pensionen, hvorefter de afslutter allerede tildelte sager og påtager sig andre opgaver som f.eks. opmænd eller voldgiftsdommere i sager, hvor der opstår et akut behov pga. sygdom eller andre forhindringer, eller ved sager med mange dages hovedforhandling. Der opnås derved den entrepriseretlige ekspertise, som hele ordningen ved Voldgiftsnævnet bygger på.

Lisbeth Parbo, Lis Frost, Ulla Langholz, Margit Stassen er fratrådte i dommerkollegiet. Hans-Jørgen Nymark Beck, Ole Græsbøll Olesen, Finn Morten Andersen og Michael Ellehauge er udpeget som suppleanter. Landsdommer Ole Dybdahl er indtrådt i Præsidiet i stedet for Lisbeth Parbo.

Michael Rekling oplyste, at der i konkrete sager er sket de første udnævnelser af voldgiftsdommere, der ikke er fra de danske domstole, dvs. henholdsvis en professor og en advokat. Det må forventes at ske i øget omfang i fremtiden, da nogle sagers størrelse med mange ugers hovedforhandling medfører, at dommere fra dommerkollegiet ikke kan påtage sig opgaven.

Det blev drøftet, at denne mulighed bør begrænses til særlige tilfælde, da der kan være visse udfordringer ved at anvende entreprisedadvokater, da branchen er forholdsvis snæver, og der

vil kunne opstå interessekonflikter og inhabilitet. Det blev også nævnt, at det næppe er den rette vej at gå med udpegning af byretsdommere, men at man må fortsætte med anvendelsen af de pensionerede dommere nogle år efter pension, idet de har den ønskede entrepriseretlige erfaring og tid.

Michael Rekling bemærkede, at der er mulighed for at udvide antallet af dommere fra landsretterne, men at det primær er størrelsen af sagerne og dermed længden af hovedforhandlingen, der volder problemer.

Der var en drøftelse af udfordringer med meget langvarige sager, hvor advokatsiden bemærkede, at der er mange gode grunde til, at sagerne trækker ud, herunder på grund af parternes behov for tid, berosættelser pga. forligsforhandlinger, syn og skøn og adcitering af yderligere parter, der løbende kommer til. Det blev fra advokatsiden anført, at det kan være vanskeligt at finde forlig, indtil ganske kort før hovedforhandlingen, og at sagsbehandlingstiden ikke kan henføres til generelle forhold i Voldgiftsnævnets håndtering af sagerne.

Der var enighed om, at sager gerne må drives yderligere af nævnet og af voldgiftsretterne, herunder ved afholdelse af telefonmøder, hvor der kan lægges en tidsplan mv.

Lene Ahlmann-Ohlsen oplyste, at der i sekretariatet er en god og stabil personalegruppe, og at de seneste opslag er udtryk for en opnormering, deltidsstillinger og omstrukturering. Enkelte yngre jurister har på samme tid søgt nye udfordringer, hvilket er forståeligt og ikke kan undgås. Der er nu omkring 30 ansatte, herunder deltidsansatte og studerende. Ændringer i personalesammensætningen er også begrundet i en markant ændret sagsbehandling efter AB-18, der har medført flere måder at løse tvisterne på med mange nye processer med korte frister. Der opleves visse udfordringer og nye problemstillinger i sagerne, som det tager tid og medarbejdere at håndtere.

Lene Ahlmann-Ohlsen oplyste, at der i forhold til voldgiftssagerne ses **mindre sager** med en sagsgenstand under 1 mio. kr., der ønskes gennemført med 2 dages hovedforhandling. Voldgiftsdommerne appellerer til, at advokaterne forsøger at skære disse sager til, og varsler, at der fremover kan forventes telefonmøder for at tilrettelægge tiden, idet det er opfattelsen, at disse små sager hverken fordrer eller kan bære flere dages hovedforhandling økonomisk.

Voldgiftsnævnet arbejder nu **100 % digitalt**, bortset fra at fysisk bilagssamling/ekstrakt fortsat anvendes ved hovedforhandlingen, og det er der ingen planer om at ændre.

De nyeste tal blev kort gennemgået på baggrund af et omdelt statistikhæfte, hvor de fleste nøgletal er tilgængelige på nævnets hjemmeside. Der blev særligt drøftet et nyt statistiktræk

med antallet af afgørelser i A-sager (syn og skøn) og C-sager (voldgift), der viser en meget stor stigning i 2020 og 2021. Tallene er endnu ikke verificeret, men synes dog at understøtte en tendens, der opleves om **et øget konfliktniveau**.

Anette Gothard Mikkelsen anførte, at der ikke alene synes at være tale om et øget antal, men også at afgørelserne er meget omfattende og omhandler komplekse forhold.

Michael Rekling anførte, at tendensen med de mange afgørelser kan være begrundet i, at parterne skal vænne sig til forvaltningen af de nye regler om spørgsmål og bilag ved syn og skøn, der læner sig op ad retsplejelovens forholdsvis nye bestemmelser herom. Praksis er først ved at tage form, og der bør fra nævnets side ske en øget offentliggørelse af afgørelserne med parternes tilsagn.

Lene Ahlmann-Ohlsen oplyste, at der arbejdes på et praksisnotat svarende til notatet vedr. opmandsafgørelser, der findes på nævnets hjemmeside. Der spørges til offentliggørelse vedr. procesafgørelser i de mere principielle sager, men det er ikke altid, at tilsagn opnås.

Lene Ahlmann-Ohlsen oplyste om eksempler på, at nævnets jurister kontaktes telefonisk af partsrepræsentanter med klager over resultatet, ønsker om uddybet begrundelse og krav om omgørelse, hvilket må og skal ophøre. Det er i øvrigt uforeneligt med de advokatetiske regler. Voldgiftsnævnet og dommerne er meget omhyggelige med afgørelserne, og måtte man have klagepunkter, må de fremkomme på skrift til nævnet med kopi til sagens parter. Generelt synes tonen i kommunikationen mellem advokaterne at være blevet skærpet. Sekretariatet ønsker en uformel og direkte dialog med brugerne og er kede af, hvis de uheldige episoder må indebære en ændret og mere formel tilgang til brugerne.

Fra advokatsiden blev der taget afstand fra en sådan ageren, og der blev tilbudt bistand i forhold til at promovere en bedre adfærd i sagerne ved VBA, f.eks. gennem en fælles artikel. Det fandtes uacceptabelt, at Voldgiftsnævnets medarbejdere chikaneres, og det blev anført, at advokater og advokatfuldmægtige generelt bør arbejde med konfliktnedtrapning og ikke konfliktoptrapning gennem samarbejde om løsninger, idet det ikke kun er til fordel for sagen, men også deres klients økonomi. Partsrepræsentanterne bør i højere grad selv søge at løse udfordringer, fremfor at nævnet skal træffe afgørelse.

Lene Ahlmann-Ohlsen oplyste, at der blev gennemført en **ny prispolitik pr. 1. april 2021**. Det var gode bemærkninger, der fremkom under høringen i Advokatkontaktudvalget, og der er taget højde for de fleste. Grundet de mange tvister og det øgede arbejde i sagerne sammenholdt med den ustabile finansielle situation, der har betydning for afkastet af den indbetalte sikkerhedsstillelse, kan der blive behov for at regulere priserne i 2022. Dette skyldes også, at priserne for AB-18 sagernes behandling er holdt på et kunstigt lavt niveau

til en start for at motivere branchen til at forsøge sig med mediation, mægling og hurtige afgørelser.

Der er desuden siden sidst arbejdet med **kvalitetssikring af skønsmands arbejde**, herunder gennem øgede krav til uddannelse, feedback på erklæringer, mentorordninger, evalueringer og stikprøver (deltagelse i skønsforretninger mv.).

Højesteret afsagde den 1. oktober 2021 en dom vedr. syn og skøn, der er trykt som UfR 2022.1, hvor det er slået fast, at beslutninger truffet i forbindelse med syn og skøn i A-sager ved Voldgiftsnævnet ikke er omfattet af voldgiftsloven – heller ikke når der udpeges en juridisk dommer i sagerne. De juridiske dommere træffer afgørelserne på nævnets vegne og er ikke i den sammenhæng at anse som voldgiftsdommere. Det ændrer ikke ved, at parterne fortsat kan gøre indsigelse mod procesafgørelser, som de er uenige i, gældende under en evt. efterfølgende voldgiftssag, herunder at skønsmanden findes inhabil, eller at afviste spørgsmål kan stilles.

3. Haste syn og skøn og stadesforretninger

Lene Ahlmann-Ohlsen oplyste, at punktet er medtaget efter anmodning fra advokatsiden, idet det er anført, at der synes at blive anlagt for mange hastesager, der egentlig ikke haster.

Lene Ahlmann-Ohlsen oplyste, at dette billede kan genkendes, idet der i den senere tid synes at være opstået visse udfordringer vedr. **behandlingen af hastesagerne**, hvorfor nævnet – bortset fra ved stadesforretninger ved konkurs og ophævelse – er begyndt at anmode om modpartens bemærkninger med en kort frist på et døgn, således at beslutningen om hastebehandling eller ikke kan ske med inddragelse af begge/alle parter synspunkter. Der ses eksempler på, at der f.eks. anmodes om en stadesforretning – uden at der er tale om konkurs eller ophævelse – hvilket skaber en u hensigtsmæssig forvirring.

Det er intet i vejen for at anmode om syn og skøn med en hurtig besigtigelse, men det bør fortsat betegnes som syn og skøn. Oplevelsen er tillige, at der opstår utilfredshed, fordi sager, der indledningsvist er behandlet som hastesager, ikke afsluttes hurtigt med en hurtig erklæring til følge. Voldgiftsnævnet er opmærksom på dette og søger i disse sager at fastholde et tempo med korte frister, om end det ikke altid er muligt. Der kan opstå genfordigheder mellem parterne, f.eks. om bilag eller materiale til skønsmanden, og skønsmandens indledende mulighed for en hastende behandling overhales af andre opgaver, hvorfor en afslutning af sagerne kan trække længere ud end ønsket. Der kan også være perioder med stor belastning i sekretariatet, f.eks. pga. sygdom, ligesom visse vanskelige afgørelser kan være tidskrævende både for voldgiftsdommerne og sekretariatet.

Voldgiftsnævnet arbejder i hastesagerne for at sikre en hurtig besigtigelse og registrering, ligesom der søges skåret igennem i forhold processtyringen, men der må forventes en vis sagsbehandlingstid i sekretariatet.

Ved haste syn og skøn opereres i 2 tempi med kortere frister, jf. reglernes § 9, stk. 3. I en ”**klassisk hastesag**”, hvor der er akut risiko for, at bevis fortabes, f.eks. ved nedstyrning, udmeldes skønsmanden uden høring og med umiddelbar berømmelse af skønsforretning. Der er også en mindre indgribende hastebehandling, som nævnet internt betegner som ”**semihaster**”, hvor der gives kortere frister end normalt, f.eks. mellem 2-5 dage til høringer. Dette anvendes f.eks., hvor det er af stor økonomisk eller tidsmæssig betydning for parterne, at syn og skøn gennemføres hurtigt. Det kan være svært for nævnet at vurdere, om der kunne have været anmodet om syn og skøn tidligere, hvorved det hastende var undgået.

Fra advokatsiden blev det anført, at iklædningen af nye ord ikke bør ændre på nævnets håndtering af sagerne, hvorfor der bakkes op om en kort høring vedr. behovet for hastebehandling, f.eks. registreringsforretning og besigtigelse med kort varsel. Der blev lagt vægt på, at der fortsat sker en høring over forslag til skønsmand og ikke en hasteudmeldelse, da begge/alle parter skal have indflydelse på valget. Erklæringerne tillægges stor vægt, hvorfor det er vigtigt med en inddragelse af alle parter i forhold til skønsmandens kompetencer mv.

4. Ændring i tvisteniveauet i sager om syn og skøn fsva. spørgsmål og bilag

Lene Ahlmann-Ohlsen redegjorde for, at der trods en faldene sagstilgang i både A-sager og C-sager opleves stor travlhed, idet der modtages ualmindelige mange e-mails, mange indlæg, mange bilag, ligesom der er mange **processuelle tvister** i sagerne. Det gælder både i de gamle AB-92 sager, hvor praksis udfordres eller nye problemstillinger rejses, og de nye AB-18 regler, hvor især nye reglers grænser udfordres – ikke mindst vedr. hurtige afgørelser.

Der ses også en tendens til, at en af parterne er uenig i nævnets afgørelse og ikke retter ind herefter, hvorfor modparten er nødsaget til at gøre indsigelse af flere omgange. Det forventes, at de retningslinjer, der er under udarbejdelse vedr. digital kommunikation og dokumenthåndtering, jf. de nye 2018 procesregler, og som følge af VBA Portalen, vil bedre dette.

I sager om syn og skøn er der mange **tvister om spørgsmål og bilag**. Sagernes indhold er ligesom vokset, hvilket må formodes at være begrundet i større byggerier og mere komplekse byggerier, der også kaster et mere komplekst syn og skøn af sig. Men det kan til tider opleves mere komplekst, end det behøver at være med spørgsmål, der er så vanskelige at forstå, at det kan få en betydning for kvaliteten af skønsmandens svar, ligesom de

tilhørende bilag er mange og lange, der kan være tidskrævende for skønsmanden at gennemgå uden nærmere anvisning om relevante passager.

Voldgiftsnævnet arbejder på at kunne offentliggøre et **praksisnotat om syn og skøn**, der har været længe undervejs, men som er forsinket grundet prioritet af driften, Covid-19 og implementering af de nye processer i AB-18, der nu er godt i gang og velkørende i VBA.

Fra advokatsiden blev det anført, at billedet af mange og lange indlæg kan genkendes, og der bør arbejdes på en ”best practice”, f.eks. i den foreslåede fælles artikel.

Fra advokatsiden blev det desuden anført, at **skønsmændenes honorarer** synes at være blevet uforholdsmæssige høje.

Lene Ahlmann-Ohlsen oplyste, at skønsmændene kan fakturere ud fra den timetakst, de normalt anvender, og at der må gøres indsigelse herom, således at skønsmanden evt. kan uddybe begrundelsen, og nævnet forholde sig til det. Skønsmændene har i anden sammenhæng over for Voldgiftsnævnet bl.a. oplyst, at honorarerne afspejler en øget arbejdsbyrde ved de mere omfattende og komplekse spørgetemaer med mange bilag og skrivelser. Emnet vil blive taget op i nævnets prispolitikudvalg.

5. Fokus på tidsstyring

Anette Gothard Mikkelsen oplyste kort om, at de nye VBA-2018 regler vil medføre en strammere friststyring.

Michael Rekling oplyste, at der i dommerkollegiet er enighed om, at man gerne bistår med en mere fast processtyring, hvor muligt, men at man er opmærksom på, at der er tale om en balance i lyset af voldgiftens karakter og parternes indflydelse på processen. En meget stram tidsstyring vil ikke i alle tilfælde skabe en bedre og hurtigere proces, da der vil kunne opstå flere tvister og en risiko for udskydelse af forberedelsen af sagens temaer, da novafriksen er sat til 2 uger før hovedforhandlingen. Der er enighed om, at telefonmøder kan være et godt redskab, selvom også de møder kan være vanskelige at beramme og ikke altid er en løsning på alle udfordringer.

Michael Rekling oplyste videre, at Højesteret i en nylig dom af 17. januar 2022 (UfR 2022.1117) vedr. en påstand om tilsidesættelse af en voldgiftskendelse (*i regi af Voldgiftsinstituttet*) mere principielt har taget stilling til friststyring og spørgsmålet om adgang til præklusion i voldgiftssager. Højesteret udtalte bl.a., at en vedtagelse mellem parterne om anvendelse af nærmere bestemte processuelle rammer med frister for parternes skriftveksling og regler om adgang til vidneafhøring, edition og fremlæggelse af bevismateriale, herunder om præklusionsvirkning ved overskridelse af frister, ligger inden for rammerne af voldgiftsloven og det pågældende instituts regler i den konkrete sag. Derfor var en nærmere

bestemt bestemmelse ikke til hinder for, at voldgiftsretten kunne fastsætte frister for sagens forberedelse, herunder med præklusiv virkning.

Der var ikke bemærkninger grundet den fremskredne tid.

6. VBA-portalen og vejledning for dokumenthåndtering

Lene Ahlmann-Ohlsen foreviste kort VBA's kommende dokumentportal og oplyste, at den forventes taget i brug omkring sommeren 2022. Den erstatter link til de enkelte advokatkontorers egne portaler og/eller fremsendelse af dokumenter ved mails eller på usb-stik. Sagens dokumenter og stamoplysninger vil være tilgængelige på portalen for sagens parter, advokater, evt. sekretærer, skønsmænd, dommere og mæglere etc. Sagens behandling og kommunikation foregår som hidtil via e-mails. Der vil også komme retningslinjer for dokumenthåndtering og digital kommunikation.

Advokatsiden opfordrede til, at løsningen gøres enkel at håndtere i forhold til bilag.

7. Evt.

I forhold til skønsmændene opfordrede **advokatsiden** Voldgiftsnævnet til i højere grad at udfordre potentielle skønsmænd om, hvorvidt de besidder **kompetencerne til at besvare de stillede spørgsmål**, idet der er eksempler på, at det viser sig, at de ikke kan klare opgaven. Det findes afgørende, da det er et væsentligt element i tilliden til skønsmændene ved VBA.

Lene Ahlmann-Ohlsen tilsluttede sig dette. Voldgiftsnævnet gennemgår i alle sager telefonisk sagen og skønstemaet med den potentielle skønsmænd og er på den måde i dialog om kompetencerne sammenholdt med en gennemgang af CV'et, evt. tidligere opgaver som skønsmænd og habiliteten.

Fra advokatsiden blev der tillige opfordret til, at **skønsmænd svarer entydigt på spørgsmålene** ved første svar, således at der ikke skal stilles supplerende spørgsmål med deraf følgende merudgifter.

Lene Ahlmann-Ohlsen oplyste, at nævnet ikke automatisk gennemser skønsmændene erklæringer, hvorfor det ikke i den enkelte sag påses, om der svares fyldestgørende, men at der ved møder mv. opfordres til, at der svares konkret på de stillede spørgsmål med henvisning til evt. tekniske krav eller anvisninger. Skønsmændene henviser til, at spørgsmålene synes at blive længere og mere komplekse, hvorfor man søger at opnå den rette forståelse under skønsforretningen for at kunne svare på rette vis. Jo mere konkret der spørges, jo mere konkret kan der svares.

Anette Gothard Mikkelsen opfordrede advokaterne til at sikre deling af referatet i regi af Danske Advokater, således at det kommer mere bredt ud end via nævnets hjemmeside.